דער

בלויער

נאכטיגאל

א שפיל אין דריי סצענעס

פון

זישא לאנדוי

OFFSITE
PJ
5129
.L26
B55
1923g

ערשטע סצענע

פיעראָ:

אָ, פיל געערטעס פובליקום,
געערטע דאמען און הערן,
קוקט זיך אויף אונז צופיל ניט אום —
איר קענט אנטוישט נאָך ווערן!
אן אומגליק האָט אונז היינט געטראָפן:
ס'איז אונזער רעזשיסער
אנטלאָפן
מיט דער פריינדין פון סופלער.
ס'איז דער אָרמער מענש דערשלאגן,
קען קיין וואָרט ניט אונטערזאָגן.
ווי איז אונז און ווינד —
לייד פאר פרעמדע זינד!
קאָלאָמבינע אין איר גנאָד
און מיט מיין ערלויבניש, האָט
אים דערלויבט דאס פנים אויף איר
אַקסל אָנצולענען.

א שטימע פון פובליקום:

ס'זאָל אים אָנגענעם זיין וויינען?

פיעראָ:

און לייכט און מילד, ווי אין א טרוים,
מיט איר אונטערקליידלס זוים
ווישט זי אים די אויגן אוים.

טאַטיאַנאַ:

פוי, אומאָנשטענדיג!

הער אין פענסנע:

וואָס איז געזעסן מיט טאַטיאַנא'ן אין לאָזשע און צו וועלכן זי האָט זיך געווענדט מיט דער באַמערקונג.

באַנאַל

רעדן היינט נאָך פון מאָראל,
דו מיין ציטערדיגע רויז.

טאַטיאַנאַ:

מיין הער, איך וויל איר זאָלט זיך ניט פארגעסן!

הער אין פענסנע:

הא?

טאַטיאַנאַ:

איך בין אמאָל מיט פושקינען געזעסן,
און אין דעם קריטישן מאָמענט
האָב איך פארבראָכען מיינע הענט
און זיך צעוויינט . . . פארשטיי, מיין פריינט,
גלייך דאמאָלט מיט א הונדערט יאָר
זאָג איך דיר היינט,
און כ'זאָג עס אָפן דיר און פריי:
דו האָסט ניט וואס צו האָפען!
אז ס'האָט דיך טאניא ליב, יא, דאָס איז וואָר,
דאָך דיר וועט טאניא קיינמאָל ניט געהערן!
איך בין א צווייטנס, און אים בלייבן טריי
וועל איך.

הער אין פענסנע:

וואָס?

טאַטיאַנאַ:

איך זאָג דאָך דיר,

אז דיר וועט טאניא קיינמאָל ניט געהערן!

הער אין פענסנע:

דו האָסט, ווי ס'זעט אויס, זיך פארגעסן,

אז דו ביסט מיינע אכציג יאָר. איך טרייב

ניט איבער: האָסט זיך מיר שוין דערעסן.

טאַטיאַנאַ:

איך מיין נשמה, און ער רעדט גאָר פון לייב!

קערט זיך אָפ עמפערט. דער הער אין פענסנע, דערהערגדיג דאָס, לאָזט ארויס א שטילן זיפץ, פארוואַרפט דעם קאָפ, לאזט ארויס די נשמה, פאלט אראָפ פון שטול. עס עפנט זיך אן עפענונג אין דיל, וואו ער פארשווינדט. דער פאל צינט צו די אויפמערקזאמקייט פון די איבעריגע לאָזשן.

שרה בת טובים:

א דאמע פון א יאָר עטלעכע און דרייסיג. ברוינע אויגן. רויטע האָר, קורץ געשאָרן, א שווארץ חן־פינטל באַם לינקן זייט פון מויל.

ס'איז נאָך א לעבען אויסגעגאנגען,

און אזא יונגם . . .

בעל שם טוב:

א מאן ארום פערציג, טראָגט אן אנצוג פון היימישן לייוונט מיט א אונטערשלאג פון בלויען זייד.

דו קלאָגסט שוין ווידער.

אויב ווילסט, איז ער אהיים געגאנגען,

און קוקן וועט ער פון דער הויך א נידער.

רעדנדיג אזוי ווי צו זיך.

איך האָב ליב די נידער.

שרה בת טובים:

און דאָך רעדסטו,

ווי דו וואָלסט ניט פון אונזער וועלט געוועזן.

דיין נאָנטקייט ברייננט אזויפיל רו,

מען ווערט פון יעדן צווייפל גלייך גענעזן.

בעל שם טוב:

דו ביסט היינט טרויעריג . . .

שרה בת טובים:

ניין, ניט בלויז היינט,

בלויז היינט ביסטו צו מיר א ביסל אויפמערקזאם.

האקט אָפּ. עס ווערט שטיל. קאָלאָמבינע באווייזט זיך. שטארקער אפלאָוז.

קאָלאָמבינע:

דאָס בלויע שיינט

א דורך דער לופט;

דער ווייטער ים

פאר'חלש'ט רופט.

מיין בלויער פריינט,

אָ, מיין פיעראָ,

דיין קאָלאָמבינע

שטייט איצט דאָ!

די ליפּן — אָראַנזש
צוגעפאַרבט,
די לאָקן אירע
צוגעקאַרבט.

אָ, בלויער פריינט,
אָ, מיין פיעראָ,
ס'איז די לבנה
אויך שוין דאָ.

אָ, בלויער פריינט,
אָ, קום, אָ, קום!
קום־קום, קום־קום,
אום... אום... מום... מום...

זליכה:

א דאמע פון איבער פערציג, די טיפע קנייטשן ארום מויל און די גראָבע פאַרטריקנטע אונטערשטע ליפּ ווערן אזוי ווי לעבעדיג. אירע ווערטער זיינען אי הייס, אי אָפּגעהאקט, אי צעצויגען אין דער זעלבער צייט.

ווען זיך איר רוף צו אים דערטראָגן,
וועט ער זיך פון איר בלויקייט כאָטש דערוויסן?
ווען ס'האָט נאָך אין מיין ברוסט א האַרץ געשלאָגן,
האָט זיך פון אים אמאָל אזוינס ארויסגעריסן.

מיט פאָרוואורף צו יוסף'ן

דאָך דו האָסט ניט געענטפערט...

יוסף:

אומגעדולדיג

האָט מיך געמאכט די אַרט ווי דו האָסט
אויסגעדריקט זיך.

זליכה:

איז פאָרם דען וויכטיגער פון אינהאלט?
אך, אנטשולדיג,
ווען דו זאָלסט אָבער וויסן ווי איך האָב
געשטיקט זיך...

יוסף הערט שוין ניט אירע לעצטע ווערטער. דאס געזאנג, וואס דערנענטערט זיך, האלט'געשפאנט דאס גאנצע פובליקום.

ארלעקין:

כ'האָב א רוף פארנומען,
און געזאָגט זיך: גיי!
בין דאָ אָנגעקומען,
זאָגט דאָס הארץ מיר: שטיי:
ווי דער גאָלדנער שטערן
איבער יוספ'ס הויז —

קאָלאָמבינעס שטימע:

פון הינטער די קוליסן.

בלוי געמט אלעם ווערן,
איך קום שוין ארויס.

אויפ'ן באלקאָן באווייזט זיך קאָלאמבינע. פאָכט מיט דער האנט. ארלעקין קניט אנידער אויף איין פוס. זינגט א סערענאדע און באגלייט זיך אליין אויף דער גיטאַרע. דער פארהאנג פאלט. שוואכע אַפלאָדיסמענטן.

צווייטע סצענע

טאַטיאַנאַ:

אייך איז דער ערשטער אַקט געפעלן?

קריטיקער:

אלס גאנצעס — ניט. געוויסע שטעלן
פארמאָגן פון טאלאנט א שפור:
עס האָט אין זיך א ביסל שיק,
נאָר זאָגען, אז דאָס גאנצע שטיק
איז אמת'ע ליטעראטור
דערלויבט מיר ניט מיין קריטישער געוויסן.

טאַטיאַנאַ:

איהר מיינט צו זאָגען, אז ס'איז שונד.

קריטיקער:

דאָס צו באהויפטן האָב איך ניט קיין גרונט,
איך מוז א פריער דעם צווייטן אקט געניסן.
א קריטיקער מוז וועגן זיינע רייד.

צובוינדיג זיך צו איר

ווער איז דאָס מיידל, וואָס אין ווינקל שטייט
מיט אויגן קופער־גרינע?

טאַטיאַנאַ:

דאָס איז די יונגע קאָלאָמבינע.

קריטיקער:

וואָס אפיציעל איר פּאָטער איז פּיעראָ?

טאַטיאַנאַ:

כא־כא־כא, פריינט מיינער, יאָ!

קריטיקער:

דאָס מיידל קאָקעטירט גאַנץ פליסיג!

טאַטיאַנאַ:

דאָס גייט זי אויף דער לער. פרוי קאָלאָמבינע
וויל, אז איר טאָכטער וועדן זאָל א באַלערינע,
און ס'האָט נאָך פושקין מיר אין אַכצן דרייסיג
געזאָגט, אז פּיס פון באלערינען
באוועגן זיך ניט בלויז אויף דילן,
קענסט אויף געוועקסטע מענער הערצער זיי געפינען.

אויפהויבנדיג דאָס קלייד איבער
די קני.

אייך געפעלן מיינע פּיס?

קריטיקער:

די פרעגסט נאָך, רייצנדיגע? גאַנץ געוויס!
און וויים, עס וועט דאָס הארץ זיך מיינס
ניט שטילן

טאַטיאַנאַ:

שטילער... שש... זיי קענען נאָך דערהערן!

קריטיקער:

ווער זיינען זיי?

ט אַ ט י אַ נ אַ:

גאנץ אמוזאַנטע לייט.

איך בין מיט זיי באקאנט ערשט פֿון א קורצער צייט,

קען זיי בלויז אויבערפלעכלעך.

דריקן ווארעם די האנט פֿון א
יונגער דאמע, וואָס איז אריינ־
געקומען אין זייער לאזשע.

אך, געקומען

פונקט אין דער רעכטער צייט זייט איר.

וואָלט איר פֿילייכט אויף זיך די מי גענומען

דערציילן, וואָס איר ווייסט פֿון אָט דעם פּאָר?

פֿון שפּאנונג ברענט מיין קאוואליר,

ר'איז נייגעריג פונקט ווי א פֿרוי פֿון פערציג יאָר,

אין איר קענט זיי דאָך לייִנגער שוין פֿון מיר.

איך האָף, איר האט דערפֿאַר אויף מיר ניט קיין פֿאַראיבל.

ד אַ מ ע:

געוויס, אז ניין. זיי? זיי זיינען איזראַעליטן.

ט אַ ט י אַ נ אַ:

וואָס איז דאָס פֿאר א שטאם?

ד אַ מ ע:

מיין ליבע, אין דער ביבל

ווערט פֿון א פֿאָלק גערעדט מיט זאָגדערבארע זיטן.

בא'גנב'עט האָבן זיי אמאָל א לאנד, ניט דורכגעלאָזט קיין הויז

און מיט דער גנבה לאָזן זיי זיך אין דער וועלט ארויס.

איר מיינט, זיי גייען שטיל? ניין מיט געזאנג!

און דאָס געזאנג אלס מוסטער איז ביז היינט פֿאַרבליבן.

די ווייסנשאפט באשטעטיגט האָט שוין לאנג:
דאָס איז דער אורשפּרונג פֿון גנבות און פֿון לידער.

קריטיקער:

איר האָט זיך גאָר אין מיין געביט פארקליבן.

דאַמע:

איך קער זיך אום צו זיי באלד ווידער.

קריטיקער:

זאָגט, וואָס טוט ער?

טאַטיאַנאַ:

איר ווייסט ניט? דאָס איז דאָך מוסיע באַלשעם.
אן אַדלמאַן פֿון ריינסטן בלוט, א שררה און א זאָנדערלינג.
און אין דער גאנצער געגנט דאָ איז ער באקאנט דורך דעם
וואָס ער נעמט וועלט און לעבן גרינג.
זיין גוט פֿאַרוואלטן אַכצן עקאָנאָמען,
און איינס אין איינם ווי ראָלניקס „עקאָנאָם".
און ער? האָט ליב צוקוקן ווי די וועלן שטראָמען,
ליגט גאנצע נעכט אָפּ ביי דעם קליינעם שטראָם,
קוקט אויף די שטערן לאנג, און וואָס די לייט
מיט זיין פֿארמעגן טוען, ליגט אים ניט אין זינען;
מיט הענט פֿארלייגטע אויף דעם נאקן קענסטו
אים געפֿינען
אין א פֿרימאָרגן אין די וועלדער ווייט.

דאַמע:

אין אזא שעה דערפֿילן פֿרויען
אזאַ מין איינזאמקייט אין בעט;
און מיט א זיסקייט און פֿארטרויען
די צונג די ליפּן זיירע גלעט.

די פיס זיך דריקן איינס צום צווייטן,
די בריסט זיך פורמען גאָטיש אויס;
די זעל ווערט פריי פון אלע קייטן
און שוועבט אין פרייד צו אים ארויס.

און ניט נאָר פרויען — שאָף און רינדער
דערפילן גלייך, אז ע ר איז דאָ;
און זאנפטער שמייכלען קליינע קינדער
אין דער פרימאָרגנדיגער שעה.

ארום זיין קאָפּ נשמות קרייזן,
א מחנה פייגל צו אים ציט;
און קייענדיג די שעפּלעך שפּרייזן
אין זיינע זינגעדיגע טריט.

און ער שפּאנט איבער וועגן, שטעגן,
און וואו ער טרעט — ווערט ס׳אָרט באזעלט —
ער גייט דעם יונגן טאָג אנטקעגן,
און מיט אים גייט די גאנצע וועלט.

קריטיקער:

און רעדט ער וואָס דערביי ארויס?

דאַמע:

אם מערסטן ניט. פאַר׳חלומ׳ט קוקן
די אויגן זיינע ווייט פאַראויס,
אמאָל בלויז נעמט אן אַקסל צוקן.

טאַטיאַנאַ:

פאר מיר האָט קיינמאָל נאָך ניט אזוי לויטער
א מיטנוואָכנדיגער טאָג געגומען גרינען.
צעפּירטער קראָכמאל איז פאר מיר דער טאָג באגינען,
צעפּירטער קראָכמאל עטוואָס צוגעבלויטער.

ד אַ מ ע:

איך האָב קיינמאָל ניט דערוואַרט
פֿון אייך אַזוינס, מיין טאַניאַ, הערן.

ט אַ ט י אַ נ אַ:

עס רייסט אַמאָל פֿון האַרץ אומגערן
אַ זיפֿץ זיך אויס.

ד אַ מ ע:

אָ, ווי געוואַרט
איז יעדערער פֿון אונז. נעמט היינט באַ נאַכט,
די גאַנצע צייט פֿון ערשטן אַקט
האָט יעדערער ביי זיך אין האַרץ געטראַכט:
מיט לאַנגווייל און מיט פּוסטקייט אָנגעפּאַקט
איז איטלעך וואָרט פֿון די אַקטיאָרן
געוואָרט אַליין אויפֿ'ן סוף. דערפֿרישן
געוואָלט דאָס האַרץ זיך מיט אינטימע רייד.
און וואָס איז איצט? מיר זיצן און מיר פֿישן
באַנאַליטעטן איינס נאָך איינס.

ט אַ ט י אַ נ אַ:

און אַלץ אַזוי אָן פֿרייד.

ד אַ מ ע:

איך וואַרט מיט אומגעדולד, ס'זאָל ווידער פֿינסטער ווערן,
איך וואַרט, דער פֿאָרהאַנג זאָל זיך הויבן פֿון דאָס ניי.
כ'וויל ווידער קאָלאָמבינעס שטימע הערן.

ט אַ ט י אַ נ אַ:

אין האַרצן מיינעם קלינגט זי סיי־ווי־סיי.

ק ר י ט י ק ע ר.

און ווער איז זי, וואָס קוקט אַזוי פֿאַרליבט אויף אים?

דאַמע:

מײַן גאָט! דאָס איז מארקיזין באַטאָווים.
א יונגע און באגאבטע ליטעראַטין.
זי שרייבט אין סטיל פון דעם געמיינעם פאָלק,
איז שטארק באליבט, און קאָלאָסאַל איז איר ערפאָלג.
זי שרייבט ניט לאנג. נאָך דעם ווי ס'האָט פאַרראַטן
איר מאַן איר נײַנצן הונדערט מאָל אין זיבעצן יאָר,
און איז נאָך מיט א שאנסאָנעטע אלס פאַרביים
אנטלאָפן קיין מאדריד. האָט זי זיך צו דער פען מיט פלייס
גענומען, און שרייבט און האָט ערפאָלג.

קריטיקער:

אַזוי גאָר.

טאַטיאַנאַ:

אָ, אָרעמע מארקיזין, ס'ווײַנט מײַן הארץ און וויינט,
ווי דו שטרייַנגסט יעדן נערוו אָן אים געפעלן,
האָסט אָן זײַן בליק דײַן לעבען אָנגעלענט,
אַלץ האָסטו אין דעם קאָן געשטעלט.

אויפגערעגטע שטימען:

פון פארשידענע ווינקלען פון טעאטער.

מען וועט ניט שטעלן
דעם צווייטן אקט! ס'איז א סקאנדאל!
— די ווירקונג קען זײַן גאַנץ פאַטאַל!
— דער מענש האָט ניט קיין פונק מאָראַל!
— דער גאַנצער אײַנפאַל איז באַנאַל!
— סקאנדאל, סקאנדאל, סקאנדאל, סקאנדאל!
— מען וועט איצט לאַכן איבעראַל!
— ס'איז ניט געהערט נאָך אַזאַ פאַל!
— דעם חברה מאַן איז אַלץ ענגאַל!

— דאָס ווייסט ניט פֿון אן אידעאל!
— סקאַנדאל, סקאַנדאל, סקאַנדאל, סקאַנדאל!

קריטיקער:

וואָס איז געשען?

יונגערמאַן:

מאעסטראָ, א סקאַנדאל!

סקאַנדאל, סקאַנדאל, סקאַנדאל, סקאַנדאל!
ס'איז ניט געהערט נאָך אזא פֿאל!
מען וועט איצט לאכן איבעראל!
עגאל, פֿאטאל, מאראל, באנאל,
אל, מאל, דאל, לאל, לאַלאַל.

עס הערט זיך א שטארקער דונער:
אַל-ל-ל-ל-ל-ל-ל-ל-ל.

קריטיקער:

זאָגט פֿאָרט, וואָס איז געשען?

יונגערמאַן:

מאעסטראָ, ס'האָט דער לומפּ,
עס האָט דער לומפּ פֿארפֿירט אונז אין א זומפּ!
די מעשה מיט דעם ווייב פֿון דעם סופֿלער,
וואָס האָט געקאָסט איך גאנצע זיבן טרערן,
איז בלויז געווען אן איינפֿאל און ניט מער!

קריטיקער:

איך בעט עס קלאָרער מיר דערקלערן.

יונגערמאַן:

אין אָנפֿאנג פֿון דעם שפּיל האָט אונז דערקלערט פּיעראָ:
אן אומגליק האָט מיט דעם סופֿלער פּאסירט:

זיין ווייב געוואָרן איז פון רעזשיסער פארפירט.
דער אומגליק האָט אונז אלע מיטגעריסן
און טרערן אָנגעזעצט אין אלע אויגען,
לאָזט אויס זיך, ס'איז אן איינפאל פון פארפאסער;
די ליבע פרוי זיצט זיך געמיטלעך דאָ,
דאָ טאקע הינטער די קוליסן
און

קריטיקער:

וואָס?

יונגערמאַן:

גיט דעם אַכטלינג אירן זויגן.

קריטיקער:

וואסער: וואסער, וואסער!
אויב דאָס איז אמת, איז עס ריינער קאלאמבור,
און דאָס האָט חוצפה נאָך צו רעדן פון ליטעראטור!

יונגערמאַן:

אָ, ווי, מאעסטראָ, ווי איז מיר און ווינד,
דער לומפ האָט אין פּאָיע דערקלערט א צינד,
ער נעמט אליין רעצענזיעס שרייבן,
און ער וועט פריי אין זיי דערקלערן,
אז זיינע גראמען זיינען וואונדערלעך
און די פון זיינע פריינט. פארטרייבן
וועט ער אייך, זאָגט דער לומפ.

קריטיקער:

און איך
וועל לאָזן גלייך מיין שטימע הערן!

מען דארף באווייזן און אנאליזירן,
ניט זאָגן מיינונגען!

יונגערמאַן:
געוואָלט פארפירן
האָב איך דערפון מיט אים איצט א געשפרעך,
האָט ער מיך אָפּגעהאקט אין מיטן פרעך:
דאָס טוט מען מיט אורין און ניט מיט לידער!

דאַמע:
ווען וועט שוין פינסטער ווערן ווידער...

דער קריטיקער חלש׳ט. עס ווערט פינסטער. אלע איילן צו זייערע פלעצער. שרה בת טובים, וואָס האָט די גאנצע צייט גערעדט צום בעל שם טוב, דריקט זיך מיטאמאָל צו אים צו, רוקט זיך גלייך צוריק אויף איר פלאץ.

יוסף:
הער אויף, מכשפה, מיך צו קניפן.

זליכה:
ב׳וויל דיינע ליפן, ליפן, ליפן.

דריטע סצענע.

קאַלאַמבינע:

פֿון ערשטן אקט אָן גיי איך אום צעטראָגן,
מיין זעל פֿארלאָרן האָט איר גלייכגעוויכט:
דער דיקער שיכט פֿון רוזש און פודער
פֿארדעקט די קנייטשן ניט פֿון מיין געזיכט.

איך האָב זיך מיט פיעראָ אצינד באראָטן,
געפֿרעגט צי העלפֿן קען דערצו מאסאזש.
— ס'איז א מיראזש די הילף פֿון מענשען, — זאָגט ער, —
און אָפּטמאל איז עס ריינער קאמאָפֿלאזש.

אַרלעקין:

בלויז אין דעם ליד פֿון דיכטער, קאַלאַמבינע בלויע,
גרינגפֿיסיג ווערסטו ווידער ווי אַן אינד!
בלויז אין דעם ליד פֿון דיכטער, קאַלאַמבינע בלויע,
דער מינדסטער קנייטש פֿון דיין געזיכט פֿארשווינדט!

אָ, דיכטער, וועלט־רעגירער און באצווינגער,
פֿאראינגט מיין פֿריינדין, לינדערט איר געמיט!
מיין פֿריינדינס פנים ווערט באדעקט מיט קנייטשן,
און קיינער העלפֿן קען איר ניט!

קאַלאַמבינע:

אָ, נעם, אָ, נעם ארלעקין,
נעם צו מיין טיפֿסטן דאַנק!
עס טרייבט אוועק די שרעקן
דיין וואונדערלעך געזאנג.

עס קענען ווערטער דינע
דעם הארצן ברייננגען רו;
דיין בלויע קאָלאָמבינע
בעט פונקט אזוי ווי דו.

ניט בלויז פאר זיך — פאר אלע,
בעט איך איצט אין מיין ליד!
ס'איז יעדע פרוי א כלה —
ארלעקין, ווייסט עס ניט?

ביז ס'ווערט דאָס הארץ פארשלאָסן
איז יעדע פרוי נאָך גרייט — — —
עס איז איר לעצטער חתן,
זאָגט האָפמאנסטאל, דער טויט.

גראָבט ניט אין טיפסטע טיפן,
איז לייכט בלויז און בלוי,
און דאָך ווי פיין באגריפן
דער ווינער האָט די פרוי.

ארלעקין:

אָ, בלויע קאָלאָמבינע,
איך בין פארליבט אין דיר!
ביסטו, כאָטש, קאָלאָמבינע,
ניט גלייכגילטיג צו מיר?

קאָלאָמבינע:

דו שפאסט, דו שפאסט, ארלעקין,
ווייסט וואויל, איך האָב דיך ליב.

ארלעקין:

בלויז טיילמאָל טרוימט ארלעקין,
אז ס'האָט אים עמיץ ליב.

קאָלאָמבינע:

דו ווייסט עס אָבער אויך געווים,
זאָג, אפשר ניין?
עס זיינען ווי רכילות זים,
ווי שטערן שיין
די אויגען דיינע, דיינע הענט,
און דיינע רייד;
דיין בליק ווען ר'איז צו מיר געווענדט,
פלאטערט ווי מיין קלייד.

ארלעקין:

ניט אמת, קאָלאָמבינע,
עס איז דאָך ניט אזוי?

קאָלאָמבינע:

ס'איז יאָ, זאָגט קאָלאמבינע,
ס'איז יאָ, ס'איז יאָ אזוי.

ארלעקין:

און איצט, אָ, הערן מיינע שטוינט,
און שטוינט אויך מיינע דאמען:
אין אונזערע רעקלאמען
שטייט: "איר וועט זיין באלוינט!"
איר האָט געמיינט געווים, אז ס'איז
ניט מערער ווי א פוסטער קלאנג.
א, ניין, מיר האָבן דאָ פאר אייך איצט א סורפריז;
וואָס איר געדיינקען וועט אים לאנג.
דער פלאן געווען איז, ווען איך זאָג
אם ענדע פון מיין דיאלאָג:
"ניט אמת, קאָלאָמבינע,

עס איז דאָך ניט אזוי"
און ס'ענטפערט קאָלאָמבינע:
"ס'איז יאָ, ס'איז יא אזוי"
צעשפרייטן דארף איך מיינע אָרעמס ברייט
און קאָלאָמבינען אין זיי פעסט פארשליסן,
און ס'עפנט זיך די טיר. און אויף דער שוועל, ווער
מיינט איר שטייט?
קיין אַנדערער ניט ווי פיעראָ. וואָס וויל ער? שיסן.
האלט דרייצען הונדערט ביקסן אין איין האנט,
און אין דער צווייטער — זיבן טויזנט רעוואָלווערן.
די פינגער זיינע ציטערן ווי שטערן,
ער שמייכלט ווימיטלעך — פיקאַנט.
און אונז ווערט, ווי מיר וואָלטן לעקן גאַל,
און אונזער בליק ווערט שטאַר ווי שטיין־וואסער.
פיעראָ, וואָס איז געווען בלאס ווערט בלאסער,
ער שיסט זיך און גיט אויף דער ערד א פאל.

קאָלאָמבינע:

איך האָב געדארפט א שליידער טאָן זיך לעבן אים,
צעווארפן מיינע האָר ניט איבעריג גראציעז,
און מיט א זיסלעך־טרויעריגער שטים,
מיט הענט ווי פון דעם ווינט געטראָגן,
און מיט א פנים ליב און אימפּאָטענט ווי בעז
זיך אופ'ן קול פאנאנדערקלאָגן:
"אז וויי איז מיר און ווינד,
פיעראָ איז טויט א צינד".

ארלעקין:

און נאָך אזוינע רירנדיגע רייד,
אז ווען דו הערסט זיי בייגקסטו נאָכ'ן טויט,

האָט איר געדאַרפֿט פֿון קאָלאָמבינעס מויל דערהערן.
נאָר שרעקט זיך ניט, עס איז שוין אַלץ פֿאַרריכט,
פּיעראָ וועט ניט ערשיינען אומגעריכט
און קיינער וועט שוין ניט דערשאָסן ווערן,
מיר האָבן אָפּגעמאַכט אַזוי, אַז ווען
ס׳וועט קאָלאָמבינע אין די אָרעמס מיינע ווייען,
זאָל פּינסטערער נאָך ווערן אין טעאַטער.

קאָלאָמבינע:

אַרלעקין כ׳פּלאַטער, פּלאַטער, פּלאַטער!
ביסט קיינמאָל נאָך ניט אַזוי רייצנדיג געווען....
לאָז מיך שוין אויף דיין האַלז זיך דרייען.

אַרלעקין:

וואַרט צו אַ ווייל. און ווען ס׳וועט פֿינסטער ווערן
און איך וועל נעמען קושן קאָלאָמבינען,
די ליפּן איירע, דופּטנדיגע הערן,
דער פֿריינדינס שולטער זאָלן גלייך געפֿינען.

זליכה:

איצט וועט שוין גאָרניט העלפֿן סיי־ווי־סיי,
וועסט מוזן קושן מיך.

יוסף:

מיין טייבעלע, ס׳איז גראַמען
און גאָרניט מער

זליכה:

אָ, מיאוסע לומפּעריי!
דער מענש האָט אָנגעזעצט זיך ס׳לעבען מיר פֿאַרסאַמען!

ארלעקין:

און שפעטער ערשט, ווען אלץ וועט זיין פֿאָראיבער,
און בליק און אָטעם וועלן ווערן לוילעך, טעמפער. טריבער,
פֿאנאנדערפראלען וועט די טיר פּיערא,
און א געשריי טאָן: איך בין דאָ!
און מאָלן וועט ער נעמען פֿון באפֿלעקטער ערע,
פֿון מיאוסן פּאַרראַט, פֿון טויט און נאָך אזוינע שווערע
אומהיימלעכע באגריפֿן, אז דאָס פּובליקום
וועט האלטן זיך פֿון לאכן באַ די זייטן,
און אין דעם "בלויען נאכטיגאל„ אזוי ארום
וועט זיין אן עלעמענט אויך פֿון קאָמיזם.

קאלאָמבינע:

ווי אין די שפּילן פֿון די גוטע אלטע צייטן.

ארלעקין:

און ווען אין אונזער ערנסט שפּיל דער עלעמענט
פֿון לייכטן שאַרזש וועט זיין אריינגעפֿירט,
וועט אָן עכאָ אויסגיין אונזער קאָנקורענט,
וואָס פּלוצים איינגעפֿאלען איז אים
צו עפֿענען א שפּיל־פּלאץ קעגנאיבער.

קאָלאָמבינע:

מיין אָטעם — פּרירט,
מיין ביינקשאפֿט גייט אומזיסט פֿאָראיבער.
אָ, עפֿן גיכער דיינע אָרעמס, ליבער!

ארלעקין:

די אָרעמס מיינע זיינען שטענדיג גרייט פֿאר דיר.

קאָלאָמבינע:

ארלעקינס אָרעמס זיינען שטענדיג גרייט פאר מיר?

הויבט זיך אָן דרייען איבער'
צימער און זינגט:

שווארץ איז פּאָש און רויט איז לענין,
דאָז קערענסקי, ווילסאָן—גרוי!
זאָל דאָס גוטע יאָר זיי קענען —
איך האָב ליב בלויז בלוי!

הינדענבורג, בריאַן, פּעטליורא,
ס'אַר א לאנגווייל ווייט פון זיי!
רייצנדיג איז בלויז לאורא,
בעאטריטשע, דולציניי!

זאגט מיר, דאמען, איז ארלעקין
אייך ניט ליבער דען פון ליב?
ווען איך זע אים נאָר — באלעקן
מוז מיין צינגעל גלייך מיין ליפּ.

אָפּט קומט אוים די ליפּ באנעצן:
שטענדיג שטייט ער פאר מיין בליק!
זיינע ווערטער, זיינען נעצן
און זיין אָרעם איז מיין וויג.

פאלט אין זיינע אָרעמס. קושן זיך
און קושן זיך ווידער און האלטן
זיך אין איין ארומנעמען און קושן.

טאטיאַנאַ:

איר זייט באקאנט מיט דעם פּארפאסער פון דעם שטיק?

יונגערמאַן:
איך האָב געהאט די ערע און דאָס גליק
די לעצטע וואָך מיט אים באקאנט צו ווערן.

טאטיאַנאַ:
וויל טאקע הערן: איז ער אינטערעסאנט?

יונגערמאַן:
פונקט ווי א טראגעדיסטין פון א פראָווינציעלער טרופּע,
וואָס שנירט די אייגלעך איין און שטעקט אויס ווייט דעם האלז,
אזוי גייט ער ארום אין שייד וועג פון די דורות
און ציט די נאָז אויף אלעם און אויף אלץ.
האלב קלאון און האלב פּאָעט און אין גאנצן
עסטעט פאר עקסעלאנץ.
די נאָז־פליגל זיינע ציטערן,
די אויגן זיינע גלאנצן אויף,
ווען ער דערשפירט וואו ווערטער, וועלכע רייצן
מיט וואוילגערוך און דיגעם דופט,
ווייל איין געזעץ גילט אים אין לעבן: רייצן!
און אלץ פאַרוואנדלט ווערט ביי אים אין דופט.

קאָלאָמבינע און ארלעקין קושן זיך
נאָך שטארקער.

אָרלעקין:
יא, יאָ, מיין קאָלאָמבינע,
איצט זע איך, ס'איז אזוי.

קאָלאָמבינע:
האָט דיר ניט קאָלאָמבינע
געזאָגט, אז ס'איז אזוי?

קוקן זיך אין די אויגן און צוקושן
זיך פֿון דאָס ניי.

שרה בת טובים:

וואָס האָט געהאַלטן די גאַנצע
צייט אין פֿאַרלעזן עפּעס בעל שם
טוב'ן אויפֿ'ן אויער.

דיר געפעלט עס?

בעל שם טוב:

וואָס?

שרה בת טובים:

וואָס מיינסטו „וואָס"?
דאָס, וואָס כ'האָב דיר דאָ פֿאַרגעליינט!

בעל שם טוב:

אָ, דאָס
איז גאָרניט שלעכט.

שרה בת טובים:

בעל שם, בעל שם,
ווי דיין גלייכגילטיקייט באַליידיגט, אַז כאָטש נעם
און הויב זיך אויף און לאָז דיך איבער.
די שווערסטע איינזאַמקייט וועט זיין מיר ליבער,
ווי דיין גלייכגילטיקייט צו מיינע ווערק.

אַרלעקין און קאָלאָמבינע חערן זיך
אויף קושן, צעגייען זיך אין פֿאַר־
שידענע ווינקלען פֿון צימער. קוקן
אויף דער טיר. הוסטן אונטער פֿאַר
אומגעדולד.

פּיעראָ:

כ'בין דאָ!

און ס'האָט געשלאָגן איצט שוין אייער שעה!
ווייל לייקענען וועט איר שוין מער ניט קענען!
איך האָב געכאַפּט איך אויפ'ן פּלאַץ!
אָ, שטאַרקער נעם נקמה ברענען,
און דו דערוויל, אָ, האַרץ מיינס, פּלאַץ!
אָ, קושן זיך און האַלזן זיך פאַר מיינע אויגן!

קאָלאָמבינע און אַרלעקין ציען מיט די אַקסל, מאַכן מיט די הענט ווי זיי וואָלטן זאָגן, איר זעט דאָך, אַז מיר קושן זיך ניט, שטייען אויף פאַרשידענע פּלעצער. דאָס פּובליקום שטיקט זיך פון געלעכטער.

אָ, אומפאַרשעמטקייט, דו האָסט ניט קיין ברעג!
אַז ליבערשט וואָלט איך איצט די ערד געזויגן,
ווי שטעלן אַרבעטן זיך דאָ פאַר אַ פּיעראָ!

זיין קול ציטערט. דער סופלער וויל אים איבערשרייען, אָבער ער רעדט ווייטער, ניט שיינקענדיק קיין אויפמערקזאַמקייט צום סופלער.

אַלס עפּעס מער האָב איך געזען זיך אין די אַלטע טעג
ווי בלויז אַ גראַם צו שעה, ניטאָ און דאָ!
געוואָלט שוין לאַנג ענדע מאַכען, נאָר ס'איז נויטיג
אַ ביסל מוט דערצו: איך האָב עס ניט באַוזעסן!

ער וואַרפט אַוועק אַלע זיינע ביקסן און רעוואָלווערן, כאַפּט אַרויס אַ רעוואָלווער פון קעשענע, דערשיסט זיך. דאָס פּובליקום בלייבט פאַרגאַפט פאַר אַ וויילע, הויבט אָבער

גלייך אָן פּאטשן בראוואָ, דער פֿאָר־האנג פֿאלט פּאמעלעך. אין דער צייט, וואָס דער פֿאָרהאנג פֿאלט הויבט ארלעקין אויף די האנט און פֿארנייגט זיך פֿאר'ן פּובליקום, עס ווערט צו ביסלעך שטיל.

ארלעקין:

גערערטעס פּובליקום, איך בעט אייך ניט פֿארגעסן
אז דער פּראָגראם ווערט דאָ געביטן יעדן פֿרייטאָג!

מען פּאטשט שטארק בראוואָ, דער פֿארהאנג הויבט זיך אָנצייליגע מאָל אויף, עס הערן זיך רופֿן: פּראָ־פֿעסער! עס באווייזט זיך דער פּראָ־פֿעסער, נייגט זיך און נייגט. דאָס פּובליקום פּאטשט ווייטער, דער פּראָפֿעסער הויבט אויף די האנט. עס ווערט שטיל.

פּראָפֿעסער:

די הארבע אויגן ווערן טויאיג,
עס נעמען זונען ליפּ נאָך ליפּ;
קושט אויגן טויאיגע און ליפּן,
אויב אייך איז נאָר דאָס לעבן ליב!

עס פֿרילינגען די צארטע שולטער,
בויגט לייכט די קעפּ אראָפּ צו זיי, —
פֿון אויגן, ליפּן און פֿון שולטער
טראָגט זיך א ריח ווי פֿון היי.

עס קוקן אָן דיך ראָזע נעגל
אזוי נאכלעסיג און פּערווערז;

אָ, ווייסע שולטער, ראָזע נעגל,
אָ, דו מיין דופטנדיגער פערז!

אָ, אויגן טויאינגע! אָ, ליפן,
וואָס רייצן ווי א רייפע וואונד!
פארהאקטער אָטעם, הייסע ווערטער
און ווייסע נאכט — אין הינטערגרונט.

דער פארפאסער פארנייגט זיך און גייט ארויס. דער שטארקער אפלאוז וואָס פאָלגט נאָך זיין רעדע מאכט אים זיך אומקערן עלף מאָל. ווען ער קערט זיך אום צום צוועלפטן מאָל, בויגט ער זיך כמעט ביז צו דער ערד. דאָס פובליקום האלט אין איין פאטשען בראוואָ, פאָדערט א נייע רעדע. מיט א צייכן פון דער האנט גיט ער צו וויסן, אז ער גייט דערפילן דעם פארלאנג פון פובליקום.

פאַרפאַסער:

א גרוס צו אייך פון נאָנט און ווייט,
א גרוס פון דולציניייען;
דעם האַרנס גנאָד און הערליכקייט
גייט ווידער אונז דערפרייען.

באלד וועלן ווידער ווי א מאָל
די נאַכטיגאלן זינגען,
און דעם צעבליטן בארג און טאָל
וועט א געזאנג פארקלינגען.

עס קלינגען ווייך, ווי שניי, ווי פוך
צוריק די אלטע לידער;
און צו דעם ריח פון וואוילגערוך
מיר קערן אום זיך ווידער.

א, רייך, וואו רייצנדיגער דופט
געפאנגען האלט דאָס לעבען;
און דין, ווי מעווען דורך דער לופט,
ארום אונז פיסלעך שוועבן.

און מעג נאָך אלץ דער שווארצער אַרץ
פון קאמף און שנאה — שיפן, —
פאָראויס! גאָטס נאָמען אין דעם הארץ
דער דאמעס אויף דער ליפן.

פּאַרפאַסער, ארלעקין, קאלאָמבינע, און דאס פּובליקום

דער דאמעס אויף די ליפן.
דער דאמעס אויף די ליפן.

פאַרלאַג "אַמעריקאַ"
215 איסט בראָד.
ניו יאָרק
1 9 2 3

COLUMBIA LIBRARIES OFFSITE
CU90800702

געדרוקט דורכ'ן פֿאַרלאַג
„ווילנע“ (געווע׳. קריטיק)
ווין, XVIII: ווײמאַרערשטר. 19/10.
בוכדרוקערײ האַלפּערן און קאַמפּ.
ווין, VII. בעצירק, קאַנדלגאַס 11.